

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

*Білько Станіслав Сергійович,
доктор філософії, старший викладач
Клименко Ірина Віталіївна, Маркіна Софія Сергіївна, студентки
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

МОЛОДІЖНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА САМОЗАЙНЯТОСТІ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ

У період повоєнного відновлення економіки України особливої ваги набуває пошук нових рушійних сил зростання. Молодь, як найбільш адаптивна та інноваційно орієнтована верства населення, стає стратегічним ресурсом відродження. Молодіжне підприємництво сьогодні слід розглядати не лише як спосіб реалізації бізнес-ідей, а як фундаментальний інструмент зміцнення економічної безпеки держави та вирішення критичних проблем на ринку праці через стимулювання самозайнятості [1]. Молодіжне підприємництво забезпечує мобілізацію внутрішнього потенціалу країни, стимулює інновації та сприяє формуванню середнього класу, що є фундаментом економічної стійкості держави [2, с. 33].

За даними Опендатабот та Міністерства цифрової трансформації, попри війну, у 2023-2024 роках спостерігається «бум» реєстрації нових ФОП, де значну частку складають особи віком до 35 років. Зокрема, у сфері ІТ та креативних індустрій молодь складає понад 60% нових реєстрацій. Самозайнятість стає ключовим механізмом запобігання безробіттю серед випускників та молодих фахівців. Державна підтримка, зокрема, через програму «Будуй своє», дозволяє молоді отримувати стартовий капітал для мікропідприємництва, що перетворює вчорашніх шукачів роботи на роботодавців [3, 4].

Розвиток молодіжного підприємництва сприяє децентралізації економіки та диверсифікації виробництва. Молоді бізнес-проекти фокусуються на високотехнологічних галузях та ІТ-секторі, що зменшує сировинну залежність країни. Цифровізація стає ключовим фактором безпеки: використання ШІ для аналізу ринку та хмарних технологій дозволяє запускати стартапи з мінімальними вкладеннями, що критично в умовах обмеженого кредитування. Цифровізація також забезпечує мобільність бізнесу, що є ключовим фактором безпеки в умовах потенційних ризиків [5].

Умови відновлення вимагають нестандартних підходів до відбудови зруйнованих об'єктів критичної інфраструктури та логістичних ланцюгів. Молодіжні підприємства дедалі частіше пропонують рішення у сфері «зеленої» енергетики, екологічного будівництва та циркуляції економіки. Впровадження таких інновацій на рівні малого бізнесу дозволяє швидше застосовувати сучасні світові стандарти у вітчизняну практику [6], роблячи процес відновлення не просто відбудовою старого, а створенням нової, більш якісної економічної архітектури.

Окремої уваги заслуговує молодіжне соціальне підприємництво (МСП). Це модель, де бізнес-інструменти використовуються для вирішення гострих соціальних проблем, таких як підтримка ВПО, ветеранів та осіб з інвалідністю. Завдяки цифровій обізнаності та креативності, молодь створює проекти, які мають подвійний ефект: приносять дохід і забезпечують соціальну інклюзію, що є критично важливим для післявоєнного відновлення громад [7].

Незважаючи на високий потенціал, молодіжне підприємництво в Україні стикається з низкою бар'єрів. До них належать: брак практичного досвіду ведення обліку та фінансового планування, складні процедури отримання грантової підтримки, високі податкові навантаження на початкових етапах та відсутність дієвих механізмів

страхування воєнних ризиків. Вирішення цих питань потребує активного втручання держави через розробку спеціалізованих програм підтримки.

Реалізація підприємницького потенціалу молоді вимагає розробки адаптивних фінансових стратегій. Ефективна стратегія розвитку в умовах невизначеності має базуватися на багатоступеневому контролі фінансових процесів та прозорості рішень [2, с. 33]. Це дозволяє молодим підприємствам не лише виживати під час кризи, але й нарощувати конкурентоспроможність, зміцнюючи загальну економічну безпеку сектору МСБ (малого та середнього бізнесу) [4]. Важливо також розвивати менторські програми, де досвідчені підприємці ділитимуться досвідом із початківцями, допомагаючи їм уникати типових помилок у сфері податкового планування та менеджменту.

Забезпечення самозайнятості неможливе без відповідної освіти. Необхідно інтегрувати підприємницькі курси у програми всіх спеціальностей закладів вищої освіти. Молодь має володіти навичками критичного мислення, ризик-менеджменту та розуміти основи фінансової грамотності. Формування культури «власної справи» замість культури «пошуку роботи» є довгостроковим внеском у стійкість національної економіки.

Відновлення України відбувається за активної підтримки міжнародних партнерів. Молодіжне підприємництво може стати точкою входу для іноземних інвестицій у форматі спільних підприємств або аутсорсингових проєктів. Участь молодих українських підприємців у європейських бізнес-форумах та акселераторах сприяє інтеграції України до єдиного ринку ЄС, що є стратегічною метою економічної безпеки.

Отже, молодіжне підприємництво – це не лише економічна категорія, а й потужний чинник національного самоствердження. В умовах відновлення воно виступає фундаментом для формування середнього класу, який є основою будь-якої демократичної та економічно стабільної держави. Забезпечення сприятливих умов для самозайнятості молоді через цифровізацію, доступ до капіталу та якісну освіту дозволить не тільки відновити втрачене, а й вибудувати нову модель економічної безпеки, здатну протистояти майбутнім викликам. Держава, яка інвестує у підприємницький дух своєї молоді, інвестує у своє виживання та процвітання в глобалізованому світі.

Література

1. Onyshchenko S., Maslii O., Ivaniuk B. The Impact of External Threats to the Economic Security of the Business. 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System: Collection of scientific articles. Atlantis Press, Paris, France, 2019. С. 156–160.

2. Гавришків М. Молодіжне підприємництво як чинник зміцнення економічної стійкості держави. International Conference on Modern Networks and Computing (ICMNC). 2025. С. 33-34.

3. Національний інститут стратегічних досліджень. Безробіття в Україні: сучасні тренди та особливості (січень 2026). URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/bezrobittya-v-ukrayini-suchasni-trendy-ta-osoblyvosti> (дата звернення: 25.04.2026).

4. Опендатабот: сервіс моніторингу реєстраційних даних українських компаній та судового реєстру. URL: <https://opendatobot.ua> (дата звернення: 25.04.2026).

5. Onyshchenko S., Hlushko A., Maslii O., Chumak O. Digital transformation of the national economy in the context of information environment development in Ukraine. *Transformations of national economies under conditions of instability*. Tallinn, Estonia, Scientific Route OÜ. 2024. P. 169–197. DOI: <https://doi.org/10.21303/978-9916-9850-6-9.ch6>.

6. Onyshchenko, S. V., Maslii, O. A., Hlushko, A. D. (2021). Digital transformation of small business as a necessary condition for its development during the pandemic. Academic and university science – results and prospects: a collection of scientific articles based on materials of the XIV International Scientific and Practical Conference, December 9, 2021. Poltava: PoltNTU, 42–45.

7. Михаліцька Н. Я., Яцик М. Р. Стратегія розвитку вітчизняного молодіжного підприємництва в умовах невизначеності. Ефективна економіка. 2024. № 8. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.55> (дата звернення: 25.04.2026).

УДК 338.246.8.027:334.72-053.81]:314.1149(477)

Бура Олена Анатоліївна,

студентка

Науковий керівник: Білько Станіслав Сергійович,

доктор філософії, старший викладач

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ СРИМУВАННЯ МІГРАЦІЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах соціально-економічного розвитку України особливого значення набуває збереження молодого покоління як ключового ресурсу економічного відновлення держави. Саме ця вікова група формує основу трудового й інтелектуального потенціалу, який визначатиме темпи економічного зростання та інноваційного розвитку країни. При цьому міграційні процеси, спричинені як економічними труднощами, так і безпековими викликами, набули загрозливих масштабів [1], що зумовлює необхідність формування ефективної державної політики, спрямованої на збереження молоді в межах країни.

За даними Міністерства молоді та спорту України, значна частина молоді розглядає можливість виїзду за кордон в першу чергу через економічні чинники. Зокрема, близько 39% молодих людей зазначають вищий рівень заробітної плати за кордоном, а 35% – відсутність достатніх можливостей для працевлаштування в Україні (рис. 1). Водночас більшість молоді не планує емігрувати назавжди, що свідчить про наявність можливості зменшення масштабів трудової міграції при реалізації ефективної державної політики.

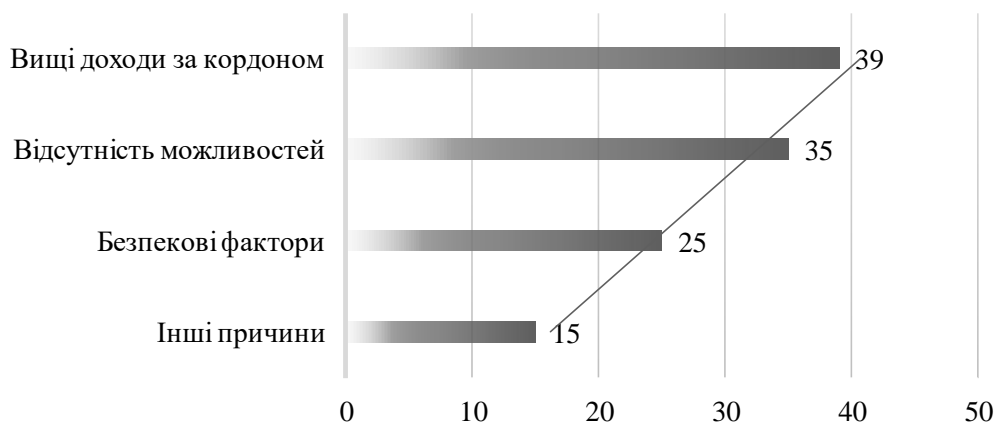

Рис. 1. Основні причини еміграції молоді з України (%)

Джерело: побудовано авторами за даними [2]